

Visitaforedrag

Biskop Kari Mangrud Alvsvågs visitas til Askim menighet 28.januar-2.februar 2025

Innledning

«Sammen får vi til alt det vi vill!»

Ordene falt på tampen av den siste dagen jeg tilbrakte i Askim denne uken.

Og jeg synes de kan stå som en god oppsummering av det jeg har fått oppleve her.

Rundt det pent pyntede langbordet i frivilligsentralen satt en hel liten flokk Gode Naboer som levende eksempler på uttalelsen.

Det som startet i det små med at tre aktører satte seg ned over en kaffekopp for å løse en liten utfordring sammen, er blitt til et forum som beviser at en pluss en blir mye mer enn to!

Varme hjerter og villige hender skaper møteplasser der barn og unge får oppleve at ulikheter utviskes for en stund, og hvor lokalsamfunnet trår til for hverandre.

Når frivilligheten finner hverandre kan man få til mye!

I denne sammenhengen er kirken en aktør som på linje med andre inviterer mennesker inn til deltakelse, og som på en særlig måte kan bringe inn perspektivet at tro og livssyn er en ressurs for samfunnet som ikke kan forvises til lukkede rom, men som betyr mye for mange midt i hverdagen.

Askim er et lokalsamfunn i endring. Siden sist det var bispevisitas her, i 2013, har utviklingen vært stor på mange felt. Befolkningen har økt, og blitt enda mer mangfoldig, flerkulturell og flerreligiøs. Fem små kommuner er blitt til en stor, og alderssammensetningen endres.

I endring er det ekstra viktig å stå sammen. Jeg har denne uken fått oppleve en kirke som bidrar sterkt til å bygge et solid lokalsamfunn gjennom å være til stede der livet leves.

«Kirken er der livet leves» er ett av tre strategiske mål som Borg bispedømme har gjort til sine; hentet fra Den norske kirkes strategiplan.

De andre to er «Kirken åpner rom for tro» og «Kirken er mer for flere».

Gjennom dagene her i Askim har jeg sett hvordan lokalkirken her gjennom sitt arbeid strekker seg mot disse målene. Og jeg vil bruke dem som disposisjon for dette foredraget som er en oppsummering basert på inntrykkene underveis i visitasen og menighetens egen innberetning i forkant. Et visitaforedrag har og som mål å peke ut en retning for det videre arbeidet til kirken i lokalsamfunnet, så den kan møte mennesker med **tro håp og kjærlighet**, og være med på «å skape **mer himmel på jord**», slik menigheten uttrykker sin visjon så fint.

Kirken åpner rom for tro

En liten fortelling fra et personalmøte i hjemmetjenesten er et eksempel på hvordan rom for tro kan åpnes på mange ulike måter:

Under forberedelsene til visitasen delte diakon og prest ut heftet «Ord til trøst». Dette er et hefte med tekster fra ulike religioner som Borg bispedømme fikk laget for noen år siden. Det er ment som en hjelp for ansatte i helse- og omsorgstjenesten til å legge til rette for **praktisering av tro og livssyn**. Heftet havnet på bordet til en personalgruppe som hadde svært variert land- og kulturbakgrunn. Og ble et utgangspunkt for en veldig fin og åpen prat om tro som ressurs for ansatte, og mulighetene for å hjelpe mottakere av hjemmetjenester til å få ivaretatt sine rettigheter om åndelig og eksistensiell omsorg. Som det største trossamfunnet, og som folkekirke, har Den norske kirke både mulighet og plikt til å løfte samtalen om betydning av tro og livssyn i menneskers liv, og peke på den ressursen det utgjør for samfunnet at vi både er på trygge på egen tro, og at vi kjenner andres.

Dette var også bakgrunnen for at prostens samarbeid med stasjonssjefen for Indre Østfold politistasjon i forbindelse med visitasen inviterte alle tros- og livssynssamfunn i området til et møte. Målet var både å bli kjent, og å se på muligheten for et nettverk, muligens under paraplyen til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Jeg er glad for at initiativet ble godt tatt imot, og ser frem til å følge det videre arbeidet.

Det er også flott at det økumeniske samarbeidet i Askim er organisert godt. Det er mye styrke og inspirasjon å hente i samarbeid på tvers av konfesjoner. Ikke minst på barne- og ungdomssektoren kan det være fint å samarbeide om arrangementer, og om å koordinere arbeidet slik at ikke alle gjør alt samtidig. Det er naturlig å trekke spesielt frem det tette samarbeidet med Normisjon Askim, som har vært bygget opp gjennom mange år.

Så vil jeg særlig oppfordre til å inkludere migrantmenigheter i det økumeniske arbeidet, de har lett for å falle utenfor etablerte nettverk.

En viktig del kirkens oppdrag er å drive **undervisning og opplæring** i den kristne tro. I mange år har kirken arbeidet for å utvikle en systematisk og sammenhengende opplæring av døpte. Dette skjer både gjennom punktuelle tiltak for de ulike aldersgrupper, og gjennom kontinuerlig arbeid man kan delta i over tid.

Konfirmasjon er uten konkurranse det mest omfattende undervisningstiltaket. Rundt 60 % av døpte 15-åringer velger kirkelig konfirmasjon. Det er potensiale for å øke dette, og kanskje kan omleggingen av opplegget fra samlinger på lørdager til å møtes hverdager gjøre det enklere for en del å bli med. Leir er viktig for både konfirmanter og unge ledere, og det er flott at dette prioriteres videre. At den nå blir kortere for å gjøre den billigere trenger ikke nødvendigvis forringe kvaliteten. Jeg vil oppfordre til å legge mye arbeid i en god leiropplevelse, med tanke på hva den betyr for relasjonsbygging og fellesskapsopplevelser. Dette ble understreket under middagen jeg fikk ha sammen

med ungdomsledere fra menigheten. De var veldig motivert av det å kunne være med på å skape gode leiropplevelser for nye konfirmanter.

Kirken har nå fått en ny plan for kirkelig undervisning og læring, og det blir viktig for menigheten å gjøre en vurdering av arbeidet sitt i lys av den. Hovedbudskapet er at både døpte og interesserte nå er definert som målgruppe, og at fokus på timetall skal bort til fordel for økt oppmerksomhet på hva som faktisk fungerer. Tilbud til barn må tilpasses familienes ukerytme og behov. Et godt eksempel er hverdagstiltak med middag. Under visitasen fikk jeg høre fortellinger om hvor godt dette matcher familielivet.

Kirkelig undervisning og læring er et område som også egner seg godt for samarbeid med andre kristne kirker. Mange ukrainere hører til den ortodokse kirke, og felles aktiviteter med måltid vil kunne gi barna tilhørighet i et kristent fellesskap, samtidig som både barn og foreldre får venner i sitt nye hjemland og mulighet til å trene på å snakke eller synge norsk.

Dåp er grunnleggende for kirken. Først og fremst fordi vi har fått det som en hellig handling som både knytter oss til den treenige Gud og gjør oss til en del av kirkens fellesskap. Det er også et møtepunkt mellom kirken og en storfamilie, og det gir et utgangspunkt for å utforske tro og tilhørighet for barnet når det vokser opp. Gjennom et prosjekt kalt «Dåpsreisen» har vi i Borg undersøkt om det finnes unødvendige hindringer for foreldre som ikke velger dåp. Og vi har sett at både enkel påmelding, fleksibilitet på tidspunkt og opplevelsen av å være ønsket inn er viktig. Vi ser og hvor betydningsfullt arbeidet med babysang er for å gjøre dåp mer aktuelt. I Askim har dere tatt dette på alvor ved å tilby regelmessig lørdagsdåp, utvise fleksibilitet ved ønsker om flere dåpsdatoer, og ved å ha et godt tilbud om babysang med god oppslutning. Jeg vil oppfordre menigheten til å ha et bevisst forhold til brukerperspektivet når både dåpsstrategi og dåpsopplæring forberedes. Det er viktig at ansatte involverer både råd, frivillige og brukere i utforming av tilbud og kommunikasjonen rundt dem.

Gudstjenesten er det lengst levende uttrykket for tro og kultur vi har i landet vårt. Utfordringen er å fornye uttrykket samtidig som vi beholder det slitesterke og umistelige. Askim har i flere år arbeidet med et alternativ til høymessen, og jeg har akkurat godkjent en forlenget prøveperiode for G2 Lovsangmesse, som jeg også fikk oppleve denne uken. Godkjenningen handler både om en forlengelse av den midlertidige utvidelsen av antall forordnede gudstjenester, og om liturgien som benyttes.

Dette er et forsøk på å nå nye gudstjenestedeltakere ved å bruke andre musikalske uttrykk, og ved å invitere på en hverdagskveld fremfor søndag.

Jeg ser frem til å få menighetens vurdering av forsøket mot slutten av neste år.

I arbeidet med gudstjenestelivet generelt har Askim opplevd samme nedgang som Borg for øvrig i årene etter pandemien. En nedgang på ca 20% fra årene før 2020 er normalen. Desto mer inspirerende er det å se at Askim julaften 2024 oppnådde høyere besøkstall

enn 2019; det er fantastisk moro, og et tegn på at det er mulig å få pilene til å peke riktig vei igjen.

Kirkemusikken beriker både gudstjenester og kirkelige handlinger. Kirkemusikerne våre må beherske en stor genrebredde, strekker seg langt for å imøtekomme ønsker, og samarbeider med alt fra ferske amatører til erfarne profesjonelle. Askim har god bredde i tilbudet, og et godt samarbeid med mange lokale aktører, noe jeg ikke minst fikk oppleve under den musikalske kulturkvelden torsdag. Spesielt gledelig er samarbeidet med Askim videregående skole og musikk, dans og drama-linjen der.

Kirken er der livet leves

Selv om mange får med seg mye av det flotte og gripende som skjer i kirkerommet både hverdag og helg, lever vi jo det meste av døgnet tider på helt andre steder.

Kirken er kalt til å være til stede midt i folks liv. Ikke så rent få har begrensinger i livet som gjør at de ikke kommer så langt hjemmefra. «Hjem» kan være en institusjon, og kirken har lang og god erfaring i samarbeid med **ulike typer institusjoner**, der det tilbys gudstjenester, andakter, sangstunder, samtaler og nattverd.

Nå er situasjonen den at andelen som må ivaretas i eget hjem fremfor på en institusjon øker. Det gjelder ikke bare eldre, men også yngre som har ulike utfordringer som reduserer muligheten til et aktivt liv utenfor egen dør. Det var utgangspunktet for møtet med **kommunenes hjemmetjeneste** denne uken. Retten til å utøve sin tro og sitt livssyn er nedfelt i lovverket. Tjenesteyter; som regel kommunen, har et ansvar for sammen med tjenestemottaker og dennes nærmeste å tilrettelegge for utøvelsen. For å få til det er det viktig med god samhandling med de aktuelle trossamfunn.

For å skape trygghet og forutsigbarhet kan det være klokt å sette seg ned sammen og beskrive de gjensidige forventningene. Det var enighet i møtet om å ta inn hjemmetjenesten i et eget punkt i en mulig ny avtale om samarbeid mellom helse og kirke. Det skal være mulig for ansatte å formidle kirkens tilbud på en enkel måte til tjenestemottagere. Dette tilbudet kan i tillegg til besøk av ansatte gjerne inkludere bruk av frivillige og distribusjon av materiell og lesestoff. Dette siste kan være en god hjelp til nærstående som ønsker å hjelpe sine, men som kjenner at de mangler erfaring eller kompetanse.

En annen del av helsetjenesten der kirken allerede bidrar jevnlig, men hvor dette gjerne kan formaliseres, er palliasjon. **Omsorg for døende** er viktig både for pasient og pårørende. En god avskjed kan bety et bedre liv videre for dem som står igjen. Det er forbilledlig at kirken har en praksis med å ringe Helsehuset hver uke, og de ansatte gav tydelig uttrykk for at dette er en god ordning. Ved spesielt krevende situasjoner kan kirken også bistå med veiledning, og ellers kan være behjelpelig med å skaffe samtalepartnere fra andre tros og livssynsamfunn.

Kirken har kunnskaper og ressurser på mange av områdene jeg her har beskrevet, likevel vil jeg minne om viktigheten av at vi benytter oss av det vi gjerne kaller **kirkens spesialiserte organisasjoner**. Disse innehar en særskilt kompetanse lokalkirken trenger.

Kirkens Nødhjelp, Kirkens SOS og Kirkens Bymisjon er kanskje de mest nærliggende å samarbeide med, men også Blå Kors, Sjømannskirken og flere diakonale institusjoner er med i et samarbeidsråd for diakoni som nylig er formalisert, og som helt sikkert vil bli viktig og nyttig.

Det er og nyttig å bli kjent med andre spesialiserte fagmiljøer som finnes i kommunen. Møtet og omvisningen jeg fikk på Familievernkontoret var både svært opplysende og lærerikt. Jeg tror mange flere burde bli kjent med det gode og lett tilgjengelige tilbudet de har, og oppfordrer kirken til å dele informasjon om dette der det er naturlig. Kirken deler engasjementet for parforhold, ekteskap, barn og familie, og samarbeid med Familievernkontoret kan bidra til at flere får støtte i vanskelige tider i familielivet. Det er alltid moro å møte mennesker som elsker jobben sin og brenner for faget sitt, og det fikk jeg virkelig oppleve her!

Det gjorde jeg og i et annet møte denne uken. Denne visitasen ble aldri så lite banebrytende ved at jeg for første gang fikk ha et eget møte med ledere i kommunens **barnehager** og seksjonsleder for barnehagene i kommunens administrasjon. Jeg er glad for Askim menighet var tydelige på at dette var viktig å prioritere. For det er ingen tvil om at barnehagen er en helt unik og uvurderlig arena for livsmestring, inkludering og forebygging. Det er på mange måter her grunnsteinene i barns liv legges.

Jeg siterer gjerne seksjonsleders ord og mantra: «Alle barn skal føle at de er en verdifull del av et fellesskap!» Jeg blir imponert når jeg ser hvor systematisk og samvittighetsfullt det jobbes med pedagogikk og planer i barnehagene. Og det er flott å høre om kirkens tilbud som består av tre årlige møtepunkt knyttet til høytidene. I samtalen fikk vi frem praktiske utfordringer for de barnehagene som ligger lengst unna kirken, og jeg vil oppfordre til å ta opp igjen denne samtalen i det videre samarbeidet.

Barnehagene har jobbet godt med å dokumentere for foresatte hva barna er med på under kirkebesøkene. Dette gjør det trygt å la barna delta, og kirken kan også fungere som en inkluderingsarena for religiøs praksis og tilhørighet.

I møtet med **skolen** var utfordringen med å lage opplegg som er samlende for alle elever noe av det vi brukte en del tid på. Det er ingen tvil om at det ifølge lov og forskrifter er fullt mulig for skolen å tilby gudstjenester i skoletiden. Men da med et likeverdig alternativt tilbud for de som ikke ønsker å delta. Jeg har forståelse for at skoler kan oppleve det som problematisk å operere med et slikt opplegg som deler elevgruppen.

Det ble i møtet uttrykt et felles ønske om å lage en kortfattet avtale mellom kommunen og kirken om samarbeidet i skolen, det det er rom for ulik praksis på de enkelte

samarbeidsområdene selv om man har en felles overordnet ramme. En avtale bør omtale skolegudstjenester, krise- og beredskap, samarbeid om å nå læringsmålene og eventuelt samarbeid om tiltak i SFO-tid.

Det kan for eksempel bety at kirken går i dialog med de skolene som opplever at det å tilby skolegudstjeneste strider for mye mot ønsket om å ha et inkluderende fellesskap, for å se på muligheten for å lage en samling som ikke har gudstjenestelig karakter, men som likevel ivaretar en formidling av kulturarv og tradisjon knyttet til jul. Det er gjort med hell andre steder. Jeg understreker at det er skolen som tar beslutninger på dette feltet. Kirkens rolle er å utvikle julearrangement i samarbeid med skolen, for så å legge frem tilbud som skolen kan ta stilling til.

En ukomplisert del av samarbeidet er kirkens tilbud om å støtte skolen i å nå læreplanens kompetansemål. Her kan kirken tilby fagsamarbeid i flere fag, også i de tverrfaglige temaene i læreplanen. (Folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling).

Mange steder har kirken gode erfaringer med å velge ut noen klassetrinn og læringsmål i samarbeid med skolen, for så å legge dette inn i et årshjul. Askim er med på tiltaket «Fra hov til kirke» for 7.trinn i regi Den kulturelle skolesekken. Et flott og omfattende opplegg som får gode tilbakemeldinger. Men det bør være potensiale for å tilby enklere opplegg på ett eller to trinn utover det.

Et tredje naturlig punkt i en avtale er **kriseberedskap**. Noe er beskrevet i kommunal beredskapsplan, men det vil være nyttig å omtale dette for skolene spesielt også. Dramatiske hendelser berører og rammer ofte et helt nærmiljø, der både skolen og kirken er sentrale institusjoner. Tro og livssyn er viktig for mange når krisen rammer. Dnk ivaretar varslings-tjenesten på vegne av politiet i hele landet, og varsler brå død. Kirkelig fellesråd ivaretar gravferder for alle innbyggere. Skolen bør derfor samarbeide både med Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn for å møte og ivareta også denne siden ved sorgen.

Kirken er mer for flere

Statistikk og undersøkelser som sier noe om hvordan folk har det i Askim viser at selv om det skjer utrolig mye flott her er det ganske mange som ikke har den **tilhørighet og det nettverket** vi trenger for å ha det godt. Årsaker kan være at relativt mange står utenfor arbeidsliv og utdanning, noen sliter med språk, og andre med psykiske utfordringer.

Det er ikke bare enkelt å dukke opp på ett nytt sted.

Da jeg fikk besøke aktivitetssenteret «Fellesskapet» som er et lavterskeltilbud for mennesker med utfordringer innen psykisk helse og avhengighet fikk jeg en fortelling om det:

«Alle er litt redde når man kommer et nytt sted» sa en av brukerne. Men det tok ikke lang tid før redselen gav seg, og stedet gikk fra å være skummelt til å være det viktigste stedet i livet.

Noe av det samme hørte jeg på kirkens egen møteplass «Kirkekroa». Det betyr mye for mange å ha en plan for dagen, et sted der man vet det er mulig både å la pratene gå, eller bare få seg et godt måltid og en kaffe i ro og fred. At det hovedsakelig drives av frivillige er imponerende.

Vi vet at **frivillighet** i seg selv også er en måte å finne mening i livet på. Forskning viser at det rett og slett er godt for helsa vår å engasjere seg i noe. Det gir tilhørighet og glede å gi noe av tiden sin til andres beste.

Mange organisasjoner har slitt med å få i gang frivilligheten etter pandemien. Kirken også. Det kan gi et godt påskudd for å tenke gjennom hvordan vi arbeider med dette. Mye tyder på at vi må bevege oss bort fra en instrumentell måte å tenke på, der vi ber noen om hjelp til å løse en oppgave vi selv mener er viktig, til å invitere inn til fellesskap der den enkelte får komme med sine ressurser og bidra med noe som både gir mestring og mening.

På det nevnte «Fellesskapet» aktivitetscenter var en av suksessfaktorene brukermedvirkning. De gjorde egentlig alt selv, fra innkjøp til matlaging og planlegging av aktiviteter. Ikke så rart at eierskapet kommer av seg selv. Og at selvfølelsen styrkes.

I møtet med **kommunens ledelse** var et hovedtema samskaping mellom kommunen og andre aktører. Det er hverken penger eller folk nok til at vi kan ha et velferdstilbud hvor kommunen på egen hånd skal dekke alle behov hos befolkningen. Erfaringen fra «Fellesskapet» er et godt eksempel på hvordan ressurser hos den enkelte innbygger kan utløses og bli et viktig bidrag for samfunnet.

En annen ressurs er lag, foreninger og organisasjoner i kommunene. For kirken har det vært en øvelse å finne sin plass i samfunnets organisasjonskart etter at vi ikke lenger er en statskirke med en selvfølgelig plass i planer og med et eget departement som tok hånd om mangt og mye. Nå er vi den største sivilsamfunnsaktøren, og må finne vår vei videre som folkekirke. En naturlig samarbeidspartner er kommunen. Kirken har en organisasjon som er bygget på de lokale soknene, men som også har en overbygning på kommunenivå. De kirkelige fellesrådene ivaretar relasjonen til kommunen, og det er godt å se at samarbeidet i den enda relativt unge kommunen er i godt gjenge. Store kommuner vil oppleve at visitasene kommer relativt hyppig! Indre Østfold kommune har fem visitasområder, og kan dermed regne med å treffe biskopen omtrent annet hvert år! Det er positivt å kunne møtes på dette nivået såpass hyppig, med mulighet for å sette ulike temaer på dagsorden fra gang til gang, i tillegg til å fokusere litt ekstra på den delen av kommunen som visiteres. Nå var det bare et snaut år siden sist, og det var fint å kunne videreutvikle innspill fra forrige visitas. Nå er det enighet om å lage tre avtaler på kommunenivå som omtaler samarbeid på feltene helse, oppvekst og beredskap. I denne visitasjonen brukte vi mest tid på de første punktene, men vi møtte også

kommunens psykososiale kriseteam. Her i Indre Østfold er det samorganisert med barnevernvakta, og består av ansatte derfra. Jeg vil bare minne om at prestenes oppdrag med å varsle brå død på vegne av politiet gjør at de ofte er veldig tidlig inne ved alvorlige hendelser, og at det er viktig med god dialog og samhandling både mellom beredskapsprest og kriseteam, og mellom prest og lokalkirke.

At kirken kan være mer for flere synes jeg kom godt frem under yrkesmessa i Askimhallen som jeg fikk besøke. Der var kirkens stand noe av det første elevene fra ungdomsskoler og videregående i kommunen møtte når de kom inn. Der ble **kirken som en mulig fremtidig arbeidsplass** presentert. Det er mange veier inn til lønnet tjeneste i kirken. Noen tar de typiske kirkefaglige utdanningene, men vi tar også inn mange med annen relevant bakgrunn. I møtet med hele temaet i Askim-kirken var det flere som fortalte om hvordan de kom dit med annen yrkesbakgrunn, og fant seg veldig godt til rette, og fikk brukt sin erfaring og kompetanse på et litt annet felt. Det var flott å høre hvordan teamet på kirkegårdene i kommunen skrøt av både samarbeid og ledelse.

Kirken som arbeidsplass skal også tåle at vi har **ulike meninger** om spørsmål knyttet til tro og teologi. I møtet med menighetsrådet tematiserte vi det gjennom å snakke om «uenighetsfellesskapet». På noen områder har kirken vedtatt at det er mulig å leve med ulike syn side om side. Det er særlig i saken om likekjønnet vigsel dette har blitt konkretisert. Etter Kirkemøtevedtaket i 2017 skal likekjønnede par som ønsker kirkelig vigsel tas i mot på lik linje med andre par i sin kirke med prest og annen betjening. Prestene har rett til å avstå fra å foreta likekjønnet vigsel, og det er prostens ansvar å både sørge for at dette blir respektert, og at paret slipper å bli involvert de i organisatoriske grepene. Utover dette er det viktig for både ansatte og råd å kjenne til det ansvar og den myndighet som ligger til kirkens ulike stillinger, råd og møter.

Kirkelig organisering har vært, og er, i stadig endring. Nå har vi falt ned på å fortsette med to arbeidsgivere, bispedømmet for prester og fellesrådet for alle andre. Veien videre skal handle om å drive god samledelse gjennom kulturbygging og felles administrative løsninger. I Borg har vi jobbet mye med dette de siste årene, og er på god vei til å få til dette på alle nivåer. I Indre Østfold har kirken vært gjennom store endringer på lokalt nivå som en følge at kommunesammenslåingen. Jeg ser at forvaltningen av bygg blir ivaretatt på en god måte. Når det gjelder stabene er ordningen med team med daglige ledere er valgt, og det blir viktig å finne de gode måtene å lede sammen på for sokneprest og daglig leder, og kirkeverge og prost. Når vi setter oss felles mål og utnytter hverandres kompetanse og styrker kan vi oppnå veldig mye, og det har jeg stor tro på skjer her i Askim også.

Kirkelig fellesråd ivaretar her som de aller fleste steder **gravferdsforvaltningen** i kommunen på vegne av hele storsamfunnet. Jeg ser og hører at dette gjøres på en profesjonell måte som kommunen verdsetter. 83% av alle dødsfall i Askim ender med en kirkelig gravferd. Det betyr at kirkens betjening gjennom året møter et svært høyt

antall innbyggere i en veldig spesiell situasjon. Under møtet med teamet i Askim ble det satt ord på utfordringen som ligger i at for den enkelte familie er gravferden en unik og eksistensiell opplevelse, og at kirkens oppgave er å møte dette med full oppmerksomhet selv om det er en av veldig mange for dem. Jeg vil understreke den enorme betydningen disse møtene har for mennesker, og at folkekirkens oppdrag er å være der med dem, uten krav om tilslutning til fellesskap eller oppmøte. Det er grunn til å være stolt av Den norske kirkes omfattende tjeneste for mennesker i sorg.

For den enkelte kirkelig ansatte kan det oppleves som frustrerende at de fleste ikke oppsøker kirken ukentlig eller i alle fall jevnlig. Da er det viktig å huske at kraften i evangeliet ikke er begrenset av våre aktiviteter eller av om vi får være med å høste det som blir sådd. Vi vet fra kirkens medlemsundersøkelser at det store flertallet setter sorgstøtte og kirkelige handlinger på topp når det spørres om når kirken er samfunnsnyttig. Det er derfor avgjørende viktig at vi tar dette på alvor gjennom å være en nærværende, lyttende og imøtekommende kirke.

Oppfølging av nærstående etter en gravferd, og av andre som på en eller annen måte opplever noe vanskelig, er noe kirken har lang tradisjon i å bistå med. Jeg fikk delta på et veldig fint møte med ulike organisasjoner som driver **sorgstøtte og pårørendearbeid** denne uken. Både Røde Kors, Sorg og Omsorg og Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse (LPP) delte sterke historier om betydningen av å bli møtt og fulgt opp når alt rundt rakner. Mange som bidrar på dette feltet har selv erfaringer som pårørende, og synes det er meningsfullt og givende å bruke disse til beste for andre. Kirken og kommunens kriseteam kunne og fortelle hvordan de jobber, og for kirken er dette en viktig del av det diakonale arbeidet der diakonene er sentrale, men også mange andre kirkelig ansatte bidrar. Det var tydelig at det var nyttig å møtes på tvers av organisasjonene på denne måten, og jeg er glad for at møtet munnet ut i et felles ønske om å treffes regelmessig for å utveksle erfaringer, finne måter å samarbeide om, og utnytte hverandres kompetanse. Jeg ser frem til å følge dette videre.

Mye diakonalt arbeid skjer i samarbeid med andre, eller på andres arenaer, og ofte uten at evangeliet formidles med ord. Det hender det stilles spørsmål ved diakoniens posisjon når ressurser må prioriteres. Det er viktig for meg å understreke at **diakonien er dypt forankret i kirkens sendelse**. I gudstjeneste og ved nattverdbordet fornyes dåpens fellesskap og vi gis tilgivelse og håp, og sendes ut i hverdagen til tjeneste for skaperverket og hverandre. Gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet kan troen få bli virksom i handling.

Det siste momentet jeg vil trekke frem under overskriften «Kirken er mer for flere» kobler diakoni med kultur og tradisjon.

I Norge har fra gammelt av prestegården vært et møtested for befolkningen, og ikke bare en bolig for presten. Til tider har det fungert både som sosialkontor, prestekontor, sjelesorgsenter og representasjonslokale. Soknepresten var lenge den selvskrevne leder av både skole- og fattigkommisjonen. Så til prestegården her i Askim gikk veien for

alle Askiminger ved livets både vanskelige og store begivenheter. I vår tid er dette endret, og nå har ikke lenger prestene boplikt heller. Her i Askim har man klart å bevare allmenhetens tilgang til den gamle og flotte prestegården takket være et aktivt styre og etter hvert en stor venneforening. Nå er **prestegården en møteplass for kultur og tradisjon**, med et stort mangfold av aktiviteter både i regi av kirken og av styret. Flere grupper frivillige har ansvar for ulike deler av driften, og sørger for at både hus og hage fremstår vakkert og velstelt. Jeg hadde gleden av å bo der under visitasen, og sov aldeles utmerket i rommet oppkalt etter Karl XII! For det må jo nevnes at prestegården ikke bare har spilt en rolle i lokalsamfunnet, men og ved et par anledninger i storpolitikken. Både Karl XII's tilbaketog og trefningene rundt unionsoppløsningen i 1814 satte spor i både bygg og hos beboere.

Så har jeg til slutt i dette lille historiske innsmettet lyst til å nevne en episode fra 2.verdenskrig. Det er fordi den sier noe om **kirkens oppdrag og kall til å stå opp mot autoritære og dehumaniserende krefter**: En julkveld i 1942 marsjerer nazistenes ordfører ledsaget av 7 hirdmenn inn på prestegården for å kaste ut presten som hadde lest opp biskopenes skriv «Kirkens grunn» i kirken. Biskopene og domprostene la ned den statlige delen av embetet, og ble straks avskjediget av Quislings regjering. De aller fleste prester, 93% fulgte opp, deriblant Askims sokneprest, støttet av menighetsrådet. Den nazivennlige presten som ble innsatt prekte stort sett for tom kirke. Askim menighet løste problemet med den kirkelige betjening ved å ansette en uredd prest ved navn Carsten Bækken som klokker, noe som gav ham anledning til å utøve prestetjeneste. Det tok ikke lang tid før nazistene ante ugler i mosen, og altså troppet opp for å kaste ut Bækken som sov på madrass på pikeværelset. Men han nektet å flytte, og på tross av mange trusler og kjepper i hjulene fra nazistene ble han værende. Ikke minst takket være den sterke støtten i lokalsamfunnet.

Jeg tar med denne historien fordi vi ser at menneskeverdet og de kristne og humanistiske verdier er under press mange steder. Vi må være årvåkne, og bruke det beste fra vår tro, kultur og tradisjon til å verne om dette.

Avslutning

Jeg har alt nevnt at jeg er blitt glad i Askim menighets visjon denne uken; «vi vil møte mennesker med tro, håp og kjærlighet». Så vil jeg føye til et perspektiv, og det er at vi alltid møter mennesker med Jesu eget spørsmål «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» Ingen av oss skal prøve å være Jesus, men vi er kalt til å følge i hans fotspor, og det betyr også å møte mennesker med en grunnleggende respekt for deres liv, erfaringer og behov. Det kan bety at aktiviteter og tilbud vi selv tenker ut og synes er kjempebra, vil måtte endres når vi spør de som er målgruppen om hva de har behov for.

Jeg har tidligere referert til kirkens medlemsundersøkelse; der spørres det om kirken har tilbud og aktiviteter som passer inn i mitt liv og timeplan. Det er det bare 15% som svarer bekreftende på, så der har vi nok en jobbe å gjøre alle sammen. Heldigvis er

ønskene om tilhørighet og deltakelse mye høyere, så vi har et godt utgangspunkt for å utvikle kirken videre i tiden som kommer.

Det har vært en stor glede å oppleve den store tilliten kirken har i lokalsamfunnet her i Askim. Det har vanket mange anerkjennende ord, og kirkens nærvær på mange arenaer er selvsagt. Den nye handlingsplanen som menighetsrådet arbeider med er jeg sikker på vil komme til god nytte, og vil tro noe av det jeg har satt fingeren på i dette foredraget kan få gjenklang. Og i arbeidet med planen vet jeg dere vil ha med dere kirkens visjon om å skape «mer himmel på jord».

Må Gud velsigne Askim by og kirken her, som er sendt til sitt eget sted for å så evangeliet raust og rikelig utover i ord og gjerning.

Kari Mangrud Alvsvåg
Biskop i Borg

Mer himmel på jord

Strategiske mål for Den norske kirke i Borg
I perioden 2022–2029 vil vi at:

1. Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.
2. Flere opplever tilhørighet og fellesskap ved å søke dåp, konfirmasjon og delta i barne- og ungdomsaktiviteter
3. Flere deltar i og opplever gudstjenester, kirkelige handlinger og kirkelige møteplasser som inkluderende og trosstyrkende fellesskap.

Den norske kirkes strategi for 2022–2029	 Kirken åpner rom for tro	 Kirken er der livet leves	 Kirken er mer for flere
 Kirken for den enkelte	Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet	Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner	Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt
 Kirken i samfunnet	Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle	Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt	Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på
 Kirken som organisasjon	Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke	Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører	Skaper mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus.

DEN NORSKE KIRKE
Borg bispedømme